

GAZETA DATCANILOR III

● REVISTA ILUSTRATA PENTRU TOTI ●

GAZETA DATCANILOR III

Ese la 5 și 20 a fie-cărei luni.

Abonamentul: 10 lei pe an, pentru Transilvania 5 florini, pentru străinătate 12 lei.

A se adresa tot ce privește Redacția și Administrația Directorului-fondator și proprietar al „Gazetei Săienului” C. C. Datculescu, R.-Sarat.

Răspuns jupânului Kocsis Pál.

Am ajuns de batjocora vizitivilor! era de prevădută în urma purtării noastre, a românilor, copilăreșci de pân'acum.

Se vorbește, că odinioară Mehadia cu băile herculane aparținea Statului român și Austria a devenit stăpână peste acest ținut în mod mai puțin onest, de cât unul, care se face stăpân peste banii altuia jucând cu cărți false. Ați un fir de érbă, mâine un copac, poimâine o casă, a patra și un sat și așa mai departe, până când s'a pomenit cu un colț de țară în țara lor.

Dacă am ajuns de risul unui cociș nu e meritul lui, cu tóte că se pare a fi cercetat odată și școla latinéscă, ci e numai vina noastră.

Ne întreabă mai întei, ce vrem de la unguri? Răspund, că ce-am putea noi pretinde de la ei, nu ne-ar putea da. Dacă cine-va 'ți ia ceva cu forța, tot cu forța trebuie să i-o smulgi, pentru că el nu 'ț-ia luat ați un lucru cu forța pentru a 'ți-l da mâine de bună voie, înapoi. În privința asta cred că ne-am înțeles, domnule Kocsis Pál!

Ne ei apoi în rîs, că vrem să formăm o Dacie. Nu prea ai cuvînt să riști, de óre-ce Dacia e formată deja de divul Traian și te rog să ne permiți ca să rîdem de o cam dată noi cel puțin pân'atunci, când v'e va succede vouă a o desființa, un lucru, care pân'acum cel puțin nu prea are șan-

se de reușită, căci tot ardealul, în care de majoritate se vorbește limba română se póte numi Dacia și voi v'e puteți numi cu, sau fără drept stăpâni provisorii asupra unei părți din această Dacia, dar numele de Ungaria nu-i puteți da.

Vorbești de Transilvania de pare că-ar fi a vóstră.

Nu 'ți-aduci aminte, că numai cu puțini ani înainte de asta un politic ungar a emis devisa: „Ardealul sau mórtea!”? Ce cređi tu, m'ai cocișule, că a vrut să 'dică acel mare ungar prin aceste cuvinte? — A vrut să 'dică: nu e sigur că Ardélul îl vom avea, dar e sigur, că fără el vom peri. Ei, ce cređi tu, că-l veți avea? Nu-l veți avea nici o dată gugumanele, pentru că chiar dacă toți românii din Ardél vor peri, au să rămână pietrile, apele și stâncile cari vor vorbi în veci numai românește. Nu legiunile lui Traian au făcut din Transilvania o țară română, ci Transilvania a făcut din Romani români. Este un adevăr fiziologic, că limba este un rezultat al impresiunilor ce 'i vin omului din afară, și nu vice-versa căci alt-fel vegetațiunea din Transilvania ar trebui să pórte tricolorul albu-roșu-verde.

Nu știu dacă mă înțelegi; dar intelectul t'eu, te asigur că nu va schimba întru nimic mersul natural al lucrurilor din lumea asta, sfátosule!

Vorbești de independența noastră într-un mod cam ironic, și nu te în-

trebi dacă voi sunteți cel puțin așa de independenți ca noi.

A dracului trebuie să fie beția de putere, în care ați căzut!

Voi vă credeți independenți? Da! sunteți într'adevăr independenți, măi, dar numai pân'atunci, până când națiunile civilisate din Europa vor termina cu regularea cestiunei de la Congo, sau mai bine țin până când lumea se va convinge, că voi nu meritați mai multă considerațiune de cât adversarul lui Stanley și cu această probă ne-am însărcinat noi ceștia de la „Gazeta Săténului.”

Vom spune lumii într'una în colónele acestei gazete, că în centrul Europei tapagéză deja de o mie de ani fracțiunea unui popor asiatic, care nu cunoșce altă misiune pe pământ, de cât a pune bețe în rótele destinului altor popóre setóse de libertate și progres și sperăm, că cu timpul totuși se va convinge ginta latină și germană, că, în mare parte horda nedisciplinată a lui Arpad e de vină, că civilizațiunea Europei nu face progres în *umanitate*.

Cum? o mână de ómeni se opréscă în loc progresul omenimei? asta s'ar părea cam straniu și vor putea aduce la ideiă, că tot sunteți un factor — fie și negativ — de care noi trebuie să ținem socotéla. Inșă te rog, să nu uiți, că scârțăitul unei singure porți póte strica somnul unei strade întregi. Voi sunteți tonul nepotrivit, care face din concertul europén o cacofoniă. Dacă vă puteți lauda cu asta e tréba vóstră, eu unul cel puțin nici nu vă admir, nici nu vă invidiez.

Sciu eu, ce te face să cređi, că voi aveți sórta românilor din Transilvania în mâna vóstră. Imprejurarea *că în momentul de față sunteți stăpânii lor politici*.

Dacă sunteți siguri, că prin asta românii vor deveni unguri, cu atâta mai bine pentru noi, cel puțin atunci șcim, că avem aface cu nișce nai-vi, cari nu merită nici opozițiunea ce

le-o facem, ori cât de neînsemnată s'ar părea.

Turcii încă au fost stăpâni absoluți peste bulgari patru sute de ani, și cu tóte acestea încă nu se póte ȃice, că bulgarii n'ar mai fi putut stasub stăpânirea lor alte patru sute de ani, fără a se desnaționalisa.

Inrudirea vóstră cu turcii ne este chezășiă, că jugul vostru, care apasă pe Transilvăneni, nu va avea un efect mai fericit pentru voi, cu atâta mai puțin, cu cât este cunoscut, că nici un popor nu-și iubeșce limba mai mult de cât românul, nici chiar voi, cari sunteți atât de puțini geloși de limba vóstră, încât vă simțiți flatați, când auđiți pe un strein vorbindu-vé limba, de ar poci-o până la imposibil, pe când românul ríde de cel ce-istrică limba.

ȃici, că dacă am întreba pe un țáran de la noi, de voiesce o Daciă mare și puternică, ne-ar răspunde: dacă această Daciă va fi de mâncare atunci da! o voim!

Din gura unui român această ironie mi s'ar părea îndreptățită, pentru că avem și noi păcatele nóstre; dar din gura unui ungar această ironie se întórece cu totul în contra vóstră. Un țéran român și-în o Daciă ciuntită se simte mai fericit decât țéranul ungar în Ungaria cea în mare parte nesurpată. Gloria și mărimea vóstră sunt atât de problematice, încât poporul unguresc fuge de ele ca de ciumă! Apoi încât atinge pintenii voștri din culmea Carpaților, pân a ajunge ai voștri cu pintenii acolo trebuie sé vândă încă multe mii de pinteni, spre a'și cumpéra câte o traistă, pentru a avea cel puțin o traistă góla 'n spate la trecerea lor în România!

Fie-care popor póte s'ajungă idea-lul spre care ținteșce, și pentru ea sé vé probăm, că noi nu facem ca voi, ci vé lăsăm liberi în aspirațiunile vóstre, vé promitem, că îndată ce vom deveni noi stăpânii voștri vé vom da în loc de școli pinteni și în loc de moșii câte o funcțiune de

vizitiu pe totă întinderea Daciei lui Traian, cu dreptul d'a purta tricolorul unguresc în exercițiul funcțiunei. Asta cred că e încă mult în comparațiune cu ceea-ce permiteți voi acum Românilor din Transilvania.

Cumcă n'o să murim, până vom auzi vorbindu-se în București numai Ungureșce, asta o sperăm și noi. Deja acum caii boierilor de-acolo și chiar mulți din provincie numai sciu altă limbă, decât cea unгурescă.

Țici că-aveți un rege, pe care-l purtați de nas! n'aș crede, să poți merge cu obrăsnicia atât de departe, încât să 'i-o spui asta și lui în față. Aici ai avea ocaziune să 'ți arăți curajul Ungurule. Eu însă constat cu privilegiul acesta, că din sînul națiunei maghiare nu sunteți în stare să V'alegeți un rege nici măcar bun de purtat de nas cu toate că — după cum spui tu — fie-care ungur e născut stăpân. Dacă regele Carol are simpatie pentru nemți, asta în România nici un om serios nu 'i-o pôte lua în nume de rău, fiind un lucru natural, ca cine-va să nu 'și tăgăduiască descendența, un sentiment, pe care Românii 'l stiméză. Scim noi, că pentru tine ar fi o satisfacțiune sublimă, când ai auzi, că între poporul român și regele său s'a deschis un abis; dar, pentru ca decepțiunea să nu 'ți fie prea amară, te stătuesc, să alungi această iluziune departe de tine. Dacă acest membru al strălucitei case de Hohenzolern s'ar fi convins, că are a face cu nisce mameluci, sau cu nisce perfidi ca voi, de mult ne-ar fi abandonat, spre rușinea noastră, și probezi, că ești un nenorocit de naiv, dacă strigi în gura mare, că noi împreună cu regele nostru ne-am închinat vre-odată vouă. Apoi cum crezi tu, mă, că ne-am putea teme de voi, când șcim între noi și voi cordonul Carpaților și de alungul lor o armată de 3 milioane de Români?!

Nu-e vorbă, aspirați bărbătesce la alianța Românilor, pe care țici că puneți mult preț, un lucru, de care nici

noi nu ne îndoim, și pentru ca să vă asigurați pentru vecie acest sprijin, nu lăsați să trecă nici o ocaziune, pentru a umplea inima Românilor de iubire către voi. Așa mai înțelegem și noi alianța!

N'aș dori alta în lume, decât să 'ți ved p'erul eșidu'ți prin căciulă, când veți începe să simțiți dragostea Românilor și-aș vrea să mor numai atunci, când vă va succede, să faceți ungur dintr'un *singur* român adevărat.

La restul corespondenței tale nu mai am ce respunde, acolo se vede că 'ți-ai venit în fire și ai vădut lucrurile așa cum sunt. „*Ceea-ce se pare, unora din noi prigoniire din parte-Vă nu e decât o defensivă ajunsă la extrem.*“

Aici ne-am înțeles deplin și tot ce ai scris până la sfârșit iscălește și eu; dacă toți ungurii ar gândi și-ar simți ca tine în această parte a corespondenței tale, Regatul sântului Stefan ar mai putea-o duce căne-căneșce încă vr'o 50 de ani, dar așa în curênd are să se adeverească đisa sântei scripturi, că pe cine vrea Dumnezeu să 'l pierdă, mai întâiu éi ia mințile, și dacă pe voi încă nu v'a pierdut Dumnezeu pân'acum, nu probéză de loc că sunteți cu minte, ci confirmă într'un mod strălucit proverbul german, că „prostul are noroc.“

De o cam dată cred, că 'ți-ajunge, jupâne Kocsis Pál, dar în cas să nu 'ți fie încă de ajuns, mai poftim și altă dată!

Un Daco-Român.

Efectele furtunei și răcolei din zilele de 20, 21, și 22 Maiu și ploilor ce urmă.

A doua jumătate a lunei Maiu n'a fost prielnică agriculturii noastre, și în special secărelor și grânelor de toamnă.

Aceste cereale, din cauza primăverii foarte umide și ploioșe, luaseră uă desvoltare extraordinară și vegetau în un mod luxuriant; iar spicul se arăta plin de vigóre, lung și bine desvoltat.

Totă lumea se bucura; cei bătrâni, însă

nu prea împărtășiau bucuria aprópe generală și, dând din cap, ne șopteu:

— Grâu nu se face în anii cu ast-fel de anotimp prea ploios și răcoros!

Din nefericire témă ne e ca predicările lor întristătoare să se realizeze în parte. Nu că secărele și mai ales grânele noastre sunt pierdute sau compromise prea mult, dar nici nu ne mai bucură p'atât ca înainte de furtună.

Și iată de ce.

În zilele de 20, 21, și 22 Maiu un vânt rece, care se schimbă în o adevărată vijelie cum rar se vede, începe a bate, descoperind casele, rupând ramurile copacilor, încurcând holdele cu secară și isbind cu furie spicele lor care multe erau în flóre.

Infăcișarea era penibilă și nu puteai a te opri d'atși strânge pumnii de necas, dar... pe cari nevoit erai a 'i ține în busunare, din cauza frigului.

Tristețea plugarului fu mai mare când după vijelie privea holdele sale, de un aspect așa de inveselitor până mai deunădi. Secara 'ți părea mai scurtă, mai rară, de óre-ce multă era aplecată, încurcată; spicele mai mici, de óre-ce mustățile dispăruseră de atâta sbuciumelă în deosebi la aceea ce era înflorită și, ce e mai grav, tóte acele spice 'ți păréu uscate; erau albe și oflitate.

Secara, pe care uă apucă vijelia în flóre, o socoteai pierdută.

Órzele avéu vârful foilor oflitate și înroșite.

Porumbul era cu foile pălite și răsucite.

Dar grăul? Tot acel bogat frunziș, verde negru și lat până înaintea furtunei, din cauza frigului, vijeliei, luase, mai tot, un aspect cenușiu-roșu, și 'ți făcea rău privindule. Singure spicele de grâu pe care nu le apucase furtuna și răcéla înflorite 'și mai păstrau majestosul lor port în vârful vigurosului paiu care resistase. Sărmane spice de grâu! ca și un soldat după resbel ținânduși capul sus și parcă mărit pe trupul său cu hainele sdrențuite, așa apăréți, mai mândre, mai pline de nădăduiri!

Dar vai! ca și corpul îmbrăcat în sdrențe și murdărit, tot ast-fel și voi, cu foile atinse de rugină pe ici, pe colo, și rupte de vijelie, veți avea mai mult de suferit până veți da ródele vóstre în care e nădejdea muncitorului de pământ!

Căldura din aer care vă lipsi în'acele zile, când tocmai avéți atâta trebuință de ea, v'a oprit seva d'a circula, contrariiduvé mult vegetațiunea, precum făcu și secărei care tocmai era în flóre....

Vântul care va sbuciumat și ofilit foile, venind sau trecând cine știe peste ce tințuri pestilențioase pentru vegetațiunea vóstră, precum a fost prea mare pentru a înlesni fecondațiunea secărei, tot ast-fel a fost mare pentru fibrele foilor vóstre și în loc a le în-

tări, le a rupt, tocmai cum ar face uă mână prea grosolană în mângăerea sa; va ofilit și sbuciumat până în rădăcini, în cât dacă nu urma imediat ploea erați aprópe pierdute.

* * *

Plóea sosi și urmă, aprópe fără a discontinua, până la începutul lunei Iuniu.

Incepurăm a ne îngriji — acum — și de multa plóe; deși ea fuse bună, la timp, dar cerul prea noros, pământul și aerul prea umed — prea prielnic năvălirii în mai mare a ruginii, a negurei mai ales.

Bătrânii începură a vorbi acum din nou de grâne ușóre, mánate, bóbe de trecut »prin ac.«

Fie-care ne vizitam holdele și făcém comentarii asupra efectelor bune și rele produse de ploile ce urmară furtunei. Găsirăm plóea venită fórte la timp și ne bucurărăm privind noua lună »care nu e cu pântecele în jos,« adică avém și acest... bătrânesc pronostic că perioda ploilor a trecut.

Dacă nu plona după vijelie, nu 10 la sută cât prețuim că s'a pierdut din spicele secărei rămase nefecundate se perdea, ci mai tótă, căci și florile fecundate de nu ploua nu 'și mai putéu desvolta rodul lor.

Cu tóte aceste contrarietăți, venite secărei tocmai la »zămislire,« ea, încă, promite nă recoltă, dacă nu tot ast-fel de înbelșugătoare precum se arăta, dar destul de satisfăcătoare, de óre-ce — deja — nu mai e »fodulă,« adică modestia spicelor, în un cuvânt atárnarea lor dupe paiu, și cercetarea cu deamănuntul a spicelor, ne denotă că acel mare spic, rămas ađi fără mustăți, tot mai coprinde bóbe destule pentru a fi mai numeroase ca pe un spic mai mic, din alți ani, care n'ar fi fost știrbit de bóbe la vârf, precum e ađi. Dar să fim cu mare luare aminte și să pândim când va începe a se cóce secara, alt fel o perdem cu totul. *Să o secerăm înainte de complectai cócere, căci alt fel se scutură tótă.* În'adevăr, privilegiștea spicelor de secară, reinviate de plóea ce urmă furtunei, e din cele mai neobicinuite: bóbele, relativ mari pentru epocă vegetațiunei lor, sunt vizibile chiar de ochiul unui miop; d'abea se țin și parcă n'au nici un acoperământ. Cea mai mică adiere de vânt sau plóea în momentul cócerei lor le dau jos. Încă uă dată dic: să secerăm secara în pângă și repede; 'și va sfârși cócerea sa în snopi, clăi și șire.

Plóea reinviă și porumbul, care înaintéză destul de bine și în curénd va trebui a se prăși a doua óră. Ș'acéstă lucrare s'e o grăbim, căci în curénd intrăm la seceră. Să nu ne facem iluziuni, multe porumburi vor rămânea anul acesta numai cu o prășitură.

Órzele, ovésurile și meiurile sunt admira-

bile. Dar nu numai acestor cereale, fânețurilor și iamașelor le au făcut bine ploea de la finea lunii Maiu, ci și celei mai mănôse cereale, grâului, către care se îndreptă totă nădejdea bunului plugar care și îngrijește de pământurile sale, făcându-le vrednice d'a fi semănate cu această scumpă cereală.

Plôea nu numai că a dat uă nouă putere sevei și ajută la „băgarea bobului“ în co-prinsul spicului, dar spală rugina pe care o va opri d'a se întinde pe grâu dacă timpul va deveni mai uscat, cerul mai curat de nori, și posibil va fi să avem și cantitativ și calitativ uă bună recoltă, căci bobul nu e încă bine desvoltat, ci d'abea s'a format.

În curând dar vom ști dacă rugina ne va micșora producțiunea bôbelor, dacă va opri complectai desvoltare, dacă va face ca paiul să devie inpropriu hranei vitelor.

È posibil că nu, de ôre-ce în cercetările ce avuseiu timpul a face unor holde din pre-jurime, observaiu că nu tôte din foile atacate a le grâului sunt atinse de această ciupercă parasită, care e un criptogam „a cărei desvoltare depindă de timp și e cu atât mai pernicios cu cât se produce mai spre finele vegetațiunei grâului,“ ci cele mai multe foi, ce presintă acel aspect uricios, sunt ofilite, stricate, decolorate *de frig și furtună*; mai mult, am vădut chiar holde cu foile stricate la care cu tôte minuțioasa mea cercetare n' m găsit nici uă urmă de *uredo linearis*, nici de *uredo rubigovera*, nici de *puccinia graminis* sau de *Oecidium berberides* sau de *Puccinia struminis*. La secară și orz n'am găsit mai de fel această ciupercă nici chiar pe paiu. Cât pentru spicele de grâu, secară, orz, ele sunt absolut curate de această ciupercă.

Din potrivă, noi socotim —vorbim de holdele din județ ce am putut cerceta— că numai în cas de vor fi condițiuni meteorologice cu totul priiciose desvoltărei ruginei, vom avea de semnalat peirea grâului anul acesta din această pricină, precum spunea un ôre-care, care afirmă pozitiv că grâuul va fi ușor la bob anul acesta din această cauză.

Lucru ce sperăm că nu va fi, de vom avea un timp uscat și calm și mai ales că știut e că rugina nu pôte strica în un mod însemnat cerealele vigurose, precum sunt anul acesta.

C. C. Datculescu.

Compozițiunea oulului de găină

Oul de găină, a cărui formă e cunoscută de tôte lumea, coprinde, pe lângă germeul puiului, lichiduri care să'l hrănescă până va eși din cójă.

Oul se compune din mai multe părți. Una

din gravurele din'acest număr representă uă figură schematică a oului — dupe d-l Lemoine — destinată a face pe cetitori să înțelégă mai bine rindurile de mai jos. Ast-fel:

A Cójă care se compune din carbonate și fosfate de calce, pe care glutenul animal le unește pentru a forma acel acoperământ tare, alb, prin care pôte pătrunde cu moderațiune aerul necesar viețuirei puiului din'ăuntru.

Cu cât alimentațiunea găinelor va fi mai vărôsă, calcarôsă, cu atât oulele ouate vor fi mai tari.

B. C. Cele douë pojghite de lângă cójă și care a doua se depărtéză cât va de cójă în partea vârfului celui gros al oului, spre a forma:

D. Camera de aer.

Albușul se compune din trei straturi de albumină din care *E* e lichid, *F* mijlocie și *G* internă. Acest albuș e strevêdעים și fără miros și gust când oul e prospăt, cântărind aproximativ 25 grame.

Acest albuș coprinde în cele douë extremități ale stratului mijlociu de albumină douë cordone de albumină mai grosă *H H*, care țin gălbenușul suspendat în mijlocul albușului prin membrana subțirică *I* numită »membrana chalaziferă.«

Gălbenușul M, compus din materii albuminoide, săruri organice, vitelină, materii colorante galbene și roșii, acid fosforic și o substanță grasă lecitină, e despărțit de albuș prin o membrană foarte subțirică numită »membrana vitelină sau membrana gălbenușului, *J*.« Compoziția gălbenușului care e menit a hrăni embrionul, e mai bogată ca a albușului. Gălbenușul e mai ușor ca albușul; cântărește ca 15 grame. El se compune din un strat *K* care nu se întărește la cócere »vitelus alb« și coprinde niște straturi *a, b, c*, concentrice albe și galbene.

Aceste straturi sunt așezate înpr-jurul utriculei sau latebrei *N*, care nu e de cât vesicula germinativă. D'asupra ei se află germenul embrionului *L*, care e alb, mic; restul cel alt al gălbenușului servă la hrănirea embrionului.

Cricrid.

OULELE DE GĂINĂ

Cestiunea oulelor de găină, din punctul de vedere al compozițiunei chimice și relațiunei sale nutritive, a fost foarte puțin desbătută la noi în țară, de și consumațiunea sa e foarte întinsă, constituind pentru mulți un mijloc de existență.

Acestă substanță alimentară conține o mulțime de principii a căror valoare nutritivă stă în raport cu complexitatea compozițiunei sale

chimice care concură la formațiunea țesăturilor animale.

În adevăr găsim în ou tot ce trebuie ca să întrețină evoluțiunea germenului, care, prin ajutorul unei anumite temperaturi, și fără alt nutriment, să se transforme într'un mic animal. Se găsește în sfârșit în ou substanțe a zotate ca: membrane, albumină, vitelină, extract de carne, materii colorante galbene. Substanțe grase ca: margarină, oleină, cholesterolină etc. Acide: mangarice, oleice, phospho-glicerice. O materie sacharată, sulf, fosfor, și săruri minerale cu: fosfate de calce și de magnesie, clorur de sodiu și de potase, carbonat de sodiu. Se poate ușor constata prezența unui carbonat alcalin în albușul de ou. Dacă turnăm într'o epruvetă câte-va picături de un acid ôre care, peste o cantitate din acest albuș, îndată se produce o degajare de acid carbonic.

Albușul de ou se compune după Payen din albumin 12,5 sau 13 la 100 disolvat și închis în celule rotunde cu pereți foarte subțiri, din care cauză albușul are o consistență gelatinosă, ce poate să se transforme dacă se bate cu apă; atunci pereții celulelor crapă și conținutul lor iese și se amestecă cu vehiculul ce întrebuintăm în această operațiune.

Gălbenușul de ou se compune din materii grase în emulsiune cu materiile azotate (vitelina și extractul de carne), ținute în soluțiune cu substanțele saline în apă cam 51, 2 la 100 din greutatea totală a oului când este prospăt.

După Gobley compozițiunea gălbenușului de ou este următoarea:

Apă	51. 486
Vitelină	15. 760
Extract de carne	00. 400
Materii grase {	
Margarin și oleina	21.304
Acid oleic și Mangaric	7.226
Cholesterină	0.438
Acid fosfo-glicerice	1. 200
Clorhidrat d'amoniac	0. 034
Chlorur de sodiu, de potase și sulfat de potase	0. 277
Fosfat de calce și magnesie	1. 022
Materii azotate și colorante urme de acid lactic și fer	0. 853
	<hr/> 100. 000

Greutatea de mijloc a oului de găină variază de la 50—60 grame, împărțit cam astfel: 1 parte cõja, 6 părți albuș și 3 părți gălbuiș.

Calitatea oulelor atârână de nutriment. Când păsările se hrănesc exclusiv numai cu insecte sau larve, atunci oulele au un miros cam displicut.

Oulele, spune Payen, lăsate la aer liber, evaporă prin cõje, o cantitate ore care de apă cam 3—4 centigrame pe õi, din această cauză densitatea lor se micșoréză, și poate,

deci, servi cu indiciu pentru a aprecia starea lor mai mult sau mai puțin prospătă.

Sub cloșcă oulele perd de 10 ori mai multă apă, adică cam 15—16 la 100 din greutatea lor în 21—22 õile, durata ciocirei. Perderea în acest caz nu este datorită numai evaporățiunei apei ci și unei adevărate respirațiuni care transformă o mică cantitate de materii organice în apă și acid carbonic, ca în acele ordinare de respirațiune.

Se poate constata, încă, un ou dacă e vechiu, punându'l în apă sărată 10 la 100. Oul prospăt fiind mai greu se cufundă, cel vechiu înótă d'asupra din cauză că a pierdut o cantitate de apă și prin urmare e mai ușure.

Dacă se aruncă unu sau mai multe oușe prospete într'o cantitate mare de apă ferbinte, cõja crapă, pentru că fiind complect pline, cedéză lichidului intern care se dilată prin căldură. Oule vechi, însă, fiind supuse la această încercare, nu vor crăpa, din cauza că aerul, ce a substituit apa evaporată, cât timp a stat expus aerului, se comprimă împedicând în mare parte efectul ce ar produce dilatațiunea lichidului intern.

La ferberea oulelor un fenomen de exosmosă și endosmosă se produce, de aceea e necesar a se evita ca lichidul în care se fierbe să nu aibă un miros neplăcut sau să conție substanțe vătămătoare.

Aerul care se introduce prin porii cõjei este o cauză forte comună a alterățiunei ce încercă oulele, prin urmare și a întroducerii de urme de germeni animalculi sau microphyte și o ușoră mișcare de fermentățiune. Când cõja a fost găurită într'un punct, membrana internă ruptă și câte-va celule al albușului desfăcute de pelicule ce le înconjură, atunci alterățiunea progreséză și cu atât mai mult cu cât temperatura exterioră este mai ridicată. Mai adesea întâiu începe o fermentățiune putridă și sulful în acest caz se uneșce cu hidrogenul apei, în acelaș timp și oxigenul activéză fermentățiunea. Ast fel este origina hidrogenului sulfurat și mirosului infect ce exală oulele stricate.

Cel mai bun mijloc de conservare a oulelor este de a le feri pe cât se poate de contactul aerului. Mai mulți observatori sunt de acord a admite că oulele nefecundate se conservă mai ușor ca cele lalte. În sfârșit pentru a evita întroducerea aerului prin cõja oului, mai multe mijlõce au fost indicate. Astfel se acoperă cu un strat ôre-care de substanțe grase, ca unturi, unt de lemn, o amestecură de olei și seu, o soluțiune caldă de gelatină etc. Unii întrebuintéză apă de var, în care se cufundă oule, și care pe de o parte ar astupa porii cõjei, iar pe de altă parte omoră, prin proprietatea sa antiseptică, ori ce ferment introdus accidental și care ar altera substanțele interne ale oului. În acest

scop se întrebuintează și o soluțiune de sare de mare 10 la sută.

Tóte materiile organice ale oului, uscate repede și cu precauțiune, se conservă mult timp în vase hermetice închise și pot servi la diferite preparațiuni alimentare.

Se știe că albușul sau gălbinișul se coagulează treptat când se ține oul cufundat în apă la temperaturi de 75° — 100°, atunci tóta masa organică devine mai mult sau mai puțin tare, și cu cât această duritate este mai mare cu atât oul e mai indigest. Când coagulațiunea acestor substanțe nu este completă, adică când oul nu se ține în apă ferbinte mai mult de 2—3 minute, atunci în genere are gustul mai plăcut și albușul prezintă un aspect lactescent, cea mai favorabilă stare digestibilă și disolvantă a sucului gastric.

C. Dimitrescu.

Flori sêlbatece din România.

(Urmare).

SPÂNZUL

(*Helleborus purpurascens*).

Spânzul, sau Érba nebunilor, ține de familia Renonculaceelor și se găsește destul, în Transilvania și la noi, prin păduri și locuri piétróse.

Acesta e specia de Helebor despre care vorbêu cei vechi și cărei 'i atribuiau și proprietăți vindecătóre a bólelor minței, a nebunelei;

acésta e planta ce o întrebuintau unii din filosoffii cei vechi pentru a li se desvolta facultățile lor intelectuale și pentru a se inspira.

Cu tóte acestea și cei vechi șciau că Heleborul oriental, care creșcea în așa abondență în insula Antycire, și care nu e alt-ceva de cât Spânzul, e otrăvitor și ca probă chiar numele cu care 'l botezaseră nu însemna alt-ceva de cât „hrană ucigătóre“ (de la cuvintele elineșci *helein* și *bora*).

Spânzul se găsește, la noi, în mâna tuturilor și în special a babelor și vizitiilor; d'aceia mă cred dator a vorbi mai mult de această plantă veninósă, cu rădăcinele gróse, rămuroșe, lungi, năgricioșe, ațóse; cu foile pal-

matice verđi-cenușii și cu florile spălăcite avênd staminele albicioșe; în fine presentând aspectul pe care 'l dá gravura relativă din acest număr.

Radăcinele uscate de Spânz se întrebuintează mai mult în România pentru spânzuirea cailor bolnavi de talan pentru întreținerea setónelor ce se trag cailor sub gât, în piept, precum și ca bêtură purgativă la cai. Aceste proprietăți le păstrează Spânzul și când se usucă și a pricinuit la ómeni nu numai vesicațiuni, eșire afară, vârsături, dar chiar și otrăviri. D'aceia e bine ca sâtenii să se ferescă de această plantă când s'ar întâmpla a le-o recomanda babele în bêturi.

S'a vêđut otrăvindu-se chiar vite căror li s'au dat prea mult spanz sau 'i au păscut foile. Se đice că 8 la 10 grame de rădăcini de Spânz uscate pot ucide un câne sau uă óie și 70 grame pot a ucide un bou sau un cal.

Heleborina e uă otravă ce se scóte din acest fel de plantă, care se găsește și prin grădinele botanice, înmulțindu-se prin despărțirea rădăcinelor, ce se plantéză pe povârnișuri umbróse, printre pietre și chiar în pământuri substanțiale umbrite.

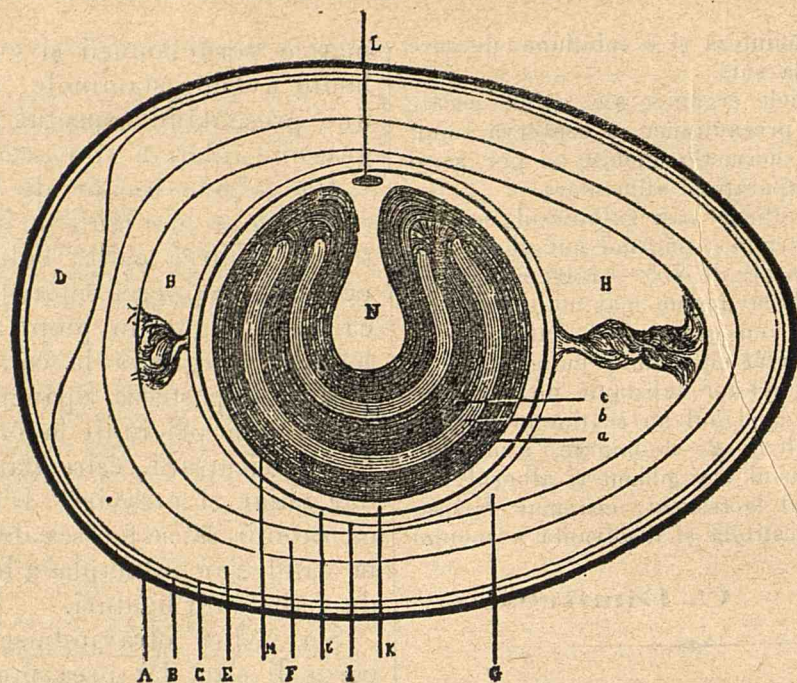
În ce privește speciele înpodobitóre de grădini de Helebor, s'au descris în Tratatul de Horticultură „Florile“.

De astă dată dăm și uă gravură representând un buchet cu varietăți noi hibride de Helebor, din'acele ce se cultivă astăzi prin Germania și Anglittera și care au florile albe curat sau punctate în'ăuntru; verđi, rose mai mult sau mai puțin închise și învêrgate cu cenușiu, roșu.

D-l Vilmorin recomandă aceste înpodobitóre hibride de Spânz pentru că înfloresc timpuriu.

Ele trebuie a se planta în pământ mranitós umedos, umbrit.

Se pot și semăna și se înțelege că se pot cultiva în grădini ca plante vivace. Foile speciilor hibride nu sânt persistente; ele apar primăvara o dată cu florile.

Părțile din care se compune un ou de găină. (expl. în'acest număr).

Cantalup Prescott. (expl. în'acest număr).

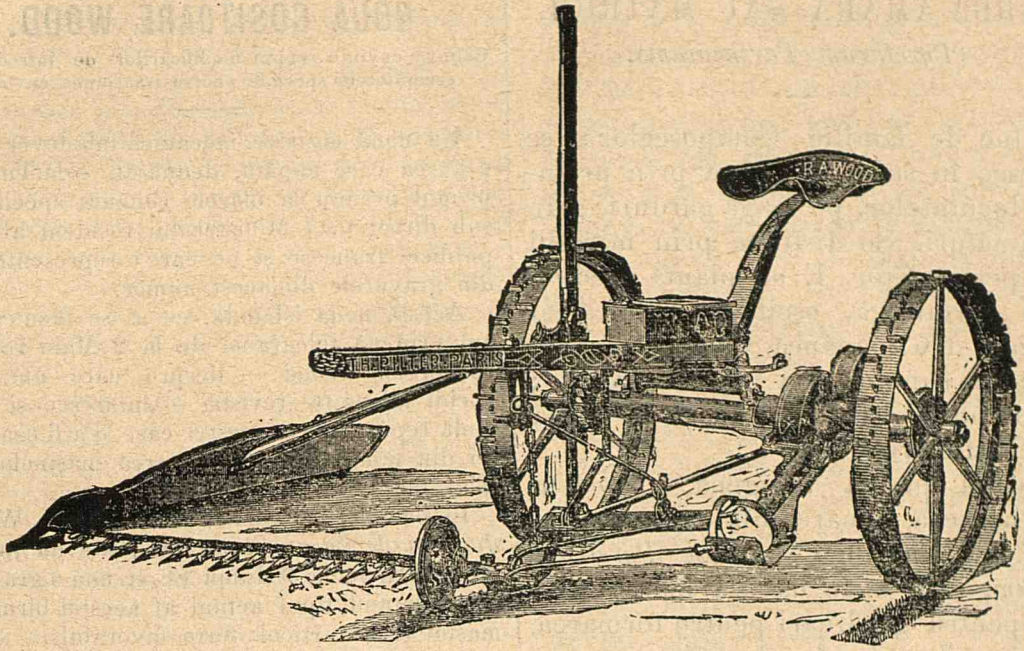
Cantalup negru de Carmes. (ex. în'acest număr).

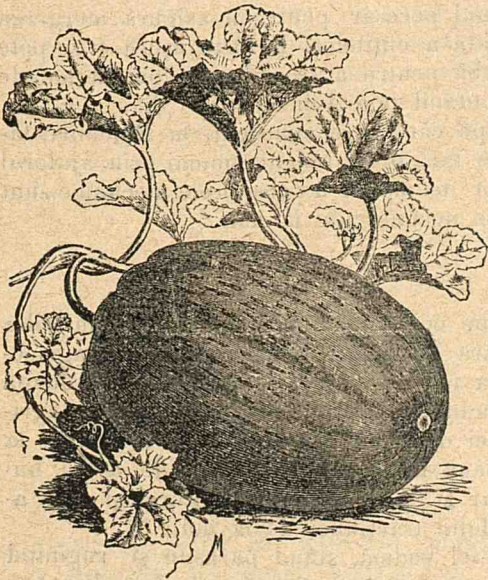
Mesembrianthemum triecolor.
(expl. în'acest număr).

Pyrethrum Parthenium aureum.
(expl. în'acest număr).

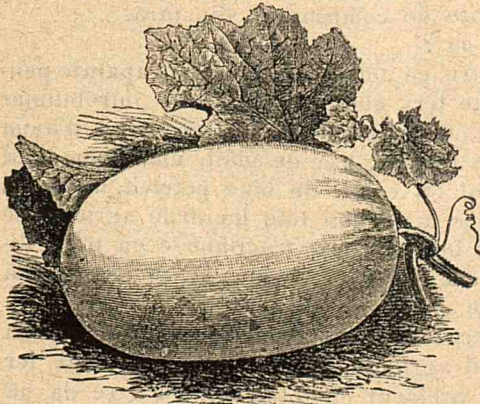
Noua Cositoare Wood. (expl. în'acest număr).

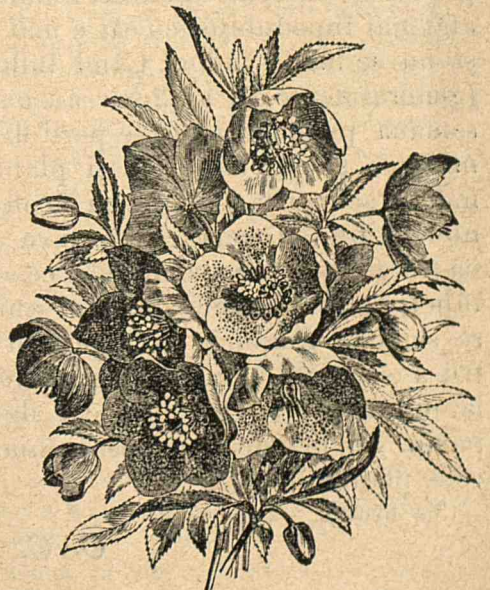
Pepenele de Malta cu miezul roșu.
(ex. în'acest No.)

Spânzul. (expl. în'acest No.)

Pepenele galben de Malta cu miezul verde.
(expl. în'acest număr).

Buchet de Helebore hibride. (expl. în'acest No.)

IARBA-AMARĂ SAU MĂTRICE

(Pyrethrum Parthenium).

Ține de familia Composeelor; se găsește în stare sălbatecă prin prejurul locuințelor, pe lângă garduri, prin dărâmături. Se distinge prin mirosul său pătrunzător. E uă plantă medicinală vermifugă, eșcitantă, tonică și pe care n'o mănâncă vitele.

Foile sunt de un frumos verde; planta nu crește mai înalt de 40 la 50 centimetre.

Acastă plantă indigenă, vivace, a produs acea remarcabilă varietate cu foile galbene-aurii numită *Pyrethrum aureum*, care e de uă așa mare utilitate pentru grădinari pentru formarea mosaicurilor, bordurilor etc.

Pyretrul auriu a mai fost descris de noi și cultura și întrebuințarea sa în podobitoare e arătată la pag. 145, 146 și 147 din „Florile“, pentru a mai fi nevoe a reveni asupra.

Mai pe fi-care an se obține sub-varietăți din această meritosă plantă, cu caractere din ce în ce mai bune pentru ornamentațiunea grădinelor: Sub-varietăți pitice, cu foile mai fin dințate, mai aurii, mai puțin înfloritore și cu florile mai mici; adică caractere care o face a fi mai mult căutată.

Piretru auriu, înfăcișat de una din gravurele culorate din acest număr, e cu atât mai în podobitor cu cât e mai tânăr și nu se lasă a înflori. Când înflorește (generalmente în al 2-lea an dacă se semănă primăvara) foile perd din frumusețea și coloritul lor și planta nu mai e acoperită de jos cu acele minunate foi. D'aceia e bine a se semăna în fie-care an semințele ce dă cu înbelșugare plantele de doi ani. Să se semene timpuriu sub gémuri pentru a se avea mici plante de răsădit la mozaicuri și bordure cât de timpuriu. Se prinde foarte lesne chiar micile plante în 2, 3 foi.

(Va urma).

C. C. D.

NOUA COSITOARE WOOD.

Câte-va cuvinte asupra modificărilor de întroducere la secerătoarele speciale pentru tracțiunea cu boii.

Uă nouă cositoare mecanică în'adevăr bună e aceea care căpătă, deună-și, —la Tunis— primul premiu la marele concurs special de sub direcțiunea Ministerului resident al Republicii franceze și pe care o reprezintă una din gravurele din'acest număr.

Acastă nouă isbândă, ce ni se făcu cunoscut prin uă telegramă de la 2 Maiu 1888, a cositoarelor Wood — despre care am mai vorbit în'această revistă — întărește și mai mult reputațiunea acestei case d'a fi cea dintâi din lume pentru fabricarea mașinilor de tăiat fânul.

În privința acestei noi cositoare Wood, *Journal de l'agriculture* din Paris dă în numărul său de la 9 Iuniu 88, st. nou o gravură reprezentând tipul actual al acestei biruitore mașini și un articol foarte favorabil.

Rôtele motrice n'au angrenajuri; organele mișcătore sunt așezate sub osie și reduse la minimul necesar pentru a asigura mergerea regulată a cuțitelor. E foarte ușor și se poate schimba pentru a se înhăma boii în loc de cai, putând tăia 4 hectare pe și.

După cât 'mi e cunoscut, în România, fânul se taie, pretutindeni, numai prin ajutorul cóselor de mână, iar cositoarele mecanice sunt aproape necunoscute la noi.

* * *

Dupe noi, vina a fost și a comisionarilor din țară de diferite mașini și unelte agricole și a fabricanților lor, cari nu se ocupă tot d'auna cu trebuințele particulare a agriculturii din România pentru a le pune la îndemână mașini nu numai solide, ușore, bune, dar și *speciale* felului culturii și mai ales felului tracțiunii de la noi.

Ast-fel vedem, stând părăsite și ruginind prin magazinele principalilor noștri cultivatori din țară, o mulțime de secerătoare mecanice, furnizate de comisionarii din țară.

De ce ?

Pentru că toate acele eșcelente aparate pentru alte țări, sunt imposibile de întrebuințat la noi, unde cerealele nu cresc tot d'auna așa de regulat, așa de înalt, unde pământul semănat nu e așa de bine potrivit, nivelat și mai ales unde mai toate lucrările agricole se fac cu boii, a căror tracțiune e cu totul diferită d'a cailor ce se înhamă în alte țări la cositoare și secerătoare mecanice.

Pentru ca în'adevăr aceste mașini să vie în ajutorul agriculturii noastre, mecanismul lor trebuie prefăcut cu totul, pentru a se da uă mai mare iuțelă lamei cu cuțitele tăetore, ast-fel ca să umble tot așa de repede când

boii trag în pasul lor obicinuit, precum ar face când e trasă de cai.

Acesta e principalul defect al tuturilor secerătoarelor introduse pân'acum în țară; dacă se găsește vr'o câte-va care tot se mai întrebuintează în România, efectul produs nu e tocmai strălucitor, de ôre-ce necesită schimbări foarte dese, pe fie-care ți, a boilor, ce se obolesc peste măsură, de ôre-ce pentru a nu se opri cuțitele, pentru a tăia bine și regulat și pentru a nu fi prea grea de târât mașina, e absolută necesitate a se zori mult boii în mergere.

Casa Pilter din Paris (24 rue Alibert) 'i am semnalat toate aceste neajunsuri și ea ne arată că e în stare a pune la dispozițiunea agriculturilor române cósitoare și secerătoare anume construite pentru tracțiunea cu boi, pe care le garantază nu numai ca solide, practice, eftene, dar și ușore și neostenind boii.

Acéstă inovațiune, datorată meritosului inginer mecanic Th. Pilter,* e prea interesantă pentru noi pentru a nu o semnala cetitorilor noștri agricultori, căroră le au fost dat a 'și vedea holdele scuturându-se de vânturi și ploii și perdând atât cantitativ cât și calitativ din producțiunea lor, din cauza lipsei secerătoarelor la acea epocă și mai ales acum când majoritatea semănăturilor, făcându-se toamna, mai toate cerealele se coc d'o dată.

Sătucénul.

Ficoida Tricoloră.

Uă prea frumoasă plantă pitică, bună pentru bordure și garnisirea locurilor expuse razelor solare, e varietatea tricoloră de Ficoidă (*Mesembrianthemum tricolor*), înfăcișată de una din gravurele colorate din'acest număr.

Flórea nu se deschide bine de cât în mijlocul ții, când razele solare cad mai perpendicular și d'aci s'a dat acestei plante, din familia *Mesembrianthameelor*, numele de flórea miedei-ții.

Semințele de Ficoidă tricoloră se semănă primăvara în pământuri nisipoase și se pôte răsădi; e uă plantă, anuală, care nu suferă gerurile de la noi; foile sale sunt cărnoase.

Frumusețea florilor varietăței tricolore cu florile mari, e destul de mare

pentru a se cultiva și prin glastări și mai ales pentru garnisirea pământului din hârdaele în care sunt plantate flori înpodobitoare de sere și arbuști ca Liandrii etc. Pentru a înflori e însă nevoie a fi expuse mult la sóre; primăvara se pot răsădi în grădină, pentru a înflori încă și mai frumos și mai timpuriu.

Există o varietate cu florile albe curate foarte plăcute.

Ficoida cristalină, cunoscută la noi sub numirea de ghêță, din cauza înfăcișării foilor sale, se cultivă mai mult ca plantă curiosă prin frunzișul său; florile sunt mici, albicioase, neînsemnate și planta în general mai rusică ca cea tricoloră cu care nu trebuie a se confunda.

C.

PEPENII GALBENI SAU ZEMOȘII ȘI CANTALUPII.

(*Cucumis Melo*).

Pepenii galbeni sunt de o cultură mai puțin pretențioasă în privința climatei și felului pământului, de cum sunt Pepenii verzi, cari —precum spunem în numărul trecut— nu se fac în toate părțile unde se coc cei galbeni și au nevoie de locuri înțelenite.

Prin o cultură așa de veche ca aceea la care au fost supuși pepenii galbeni, ei s'au depărtat mult de tipul primitiv, ce s'a găsit în Asia, și ați se găsește foarte multe varietăți de pepeni scortșoiși, galbeni, cantalupi, brodați, cultivându-se, pentru gustosul lor fruct, nu numai la câmp, în grădini, dar chiar pe straturi de gunoii și prin anumite sere.

Pepenilor galbeni cu atât le merge mai bine cu cât pământul va fi mai rodnic și clima mai căldurosă și mai ales în timpul cócerei. Grindina strică mult pepenii chiar de cade înainte de înflorire, de ôre-ce cu cât foile vor fi mai viguroase și sănătoase cu atât pepenii vor eși mai buni.

Cantalupii, numiți ast-fel dupe uă localitate din jurul Romei unde s'au cultivat întâiași dată, au cója mai tuberculată și miezul mai zăhăros și mai parfumat, și mai ales dacă nu se lasă pe curpeni mulți pepeni și dacă s'a avut grija a se pune puțină mranită sub fie-care cuib de pepeni.

Pepenii galbeni s'ar putea cultiva și pentru extragerea alcoolului de pepeni; 30 ki-

lograme de miez de pepeni galbeni a dat d-lui Levat 5 litruri de alcool normal și utilizabil, precum afirmă în uă ședință a Academiei de științe din Franța.

Printre numeroasele specii și varietăți de asemenea cucurbitacee, voi semnala următoarele înfățișate de unele din gravurile din'acest număr, reduse la o cincime din mărimea naturală.

Cantalupul Prescott, cel mai apreciat cantalup, cel mai gustos, coprinzând varietăți, cu miezul tare, portocaliu, zemos; cu cōja grosă argintie mai mult sau mai puțin închisă.

Cantalupul negru de Carmes, de formă rotundă, mic, foarte zăhăros. Cōja e netedă și verde negricioasă; miezul îndesat, parfumat. Acest pepene foarte timpuriu și rustic poate crește până la 1 kilo greutate

Printre pepenii galbeni cu cōja netedă mai puțin cunoscuți:

Pepenele galben de Malta cu miezul roșu. Se cōce bine în ținuturile căldurose și poate cântări până la 2 kilograme. E lungăreț, rodnic; miezul roșu, zemos, foarte zăhăros și mirositor.

Pepenele galben de Malta de iarnă cu miezul verde. E foarte viguros și cu curpeni lungi. Cōja fructului e albă foarte netedă. Crește tot așa de mare ca precedentul, dar e mai târziu și are miezul alb.

E prețuit mai ales pentru că se poate păstra pentru iarnă.

Precum se știe foile și semințele diferă mult la pepenii galbeni de cei verzi descriși în precedentul număr. La pepenii galbeni semințele sunt netede, albe, sau galbene, de mărimi deosebite, și se găsesc reunite în mijlocul fructului; ele sunt bune de sēmănat și peste 5 ani.

C. C. D.

Y A R I U T A M E

Un subiect pișcător.

Un confrate din Bruxel ne dă următoarele notițe asupra originii puricelui, după legende:

Origina puricelui!

Ciudată cercetare mai e și asta, nu-e așa?

Dar nu-e vorba de cât de origine pe care ne-o dă diferitele legende asupra acestor stricțotore insecte.

Iată mai întâi uă legendă turcescă.

În vremea potopului, Noe nu vroise să priimască în corabia sa nici o insectă care pișcă, dar, fără voe, a fost nevoit să priimască șarpele.

Pre când nava lui Noe plutea, se făcu o

spărtură și cât p'aci era să se scufunde. Atunci șarpele propuse tatălui Noe d'a astupa deschidătura, dar cu condiție ca s'aibă dreptul d'a pișca pe cea dintei ființă care va eși din corabie.

Noe fu nevoit să 'i priimască propunerea. Șarpele se încolăci d'asupra spărturei și o astupă; el nu se mișcă din locul său de cât când arcul lui Noe se opri pe muntele Ararat. Atunci ceru lui Noe să 'i dea răsplată făgăduită. Dar cel dintei care voi să iasă din navă fu Sem, cel mai mare dintre copiii lui Noe. Acesta în desnădăjduire și pentru a 'și scăpa copilul, tăe cu securea sa șarpele în mai multe bucăți.

Din trupul șarpelui eșiră miriade de insecte vătămătoare, țînțari, tăuni, purici, cari mușcau pe cât putéu pe Noe și feciorii săi.

* * *

Dupé uă legendă din Bretania de sus, Dumneșeu, neavând alt-ceva mai bun de făcut, se preumbla într'uă țî cu sfântul Petru.

Întâlniră uă femee în'asa hal de nenorocire că'ți făcea milă.

— Dute de veți ce are, țise Dumneșeu.

— 'I-e urit, răspunse sfântul Petru după ce o întrebă.

— Nu e de cât atâta?

Atunci Dumneșeu luă un pumn de nisip și 'l aruncă pe femee. Îdată fie-care bob de nisip se prefăcu în un purice, iar femeea, simțind mușcăturele, începu a se purica. De câte ori prindea câte un purice, fața i se schimba și arăta mulțumirea.

— Așa-da, țise sfântul Petru, nu 'i mai este urit!

* * *

Curios lucru că această uricîosă insectă a inspirat istoriōre destul de drăguțe.

În vechimea elenă, puricele era altă dată uă tînără femee, amōreza lui Endymion, care exala amorul său la urechile eroului, pentru a încerca să 'i câștige inima și care venea de 'i cânta cântecelele cele mai dulci.

Endymion, puțin galant, nu-o asculta și într'o țî se supără. El invocă Luna, care metamorfosă biata amōredată. Puricele sugé sângele ómenilor, nu de cruțime ci de drăgostel!

În'adevăr, trebuiau s'aibă multă filosofie și indulgență pentru a esplica în un chip astfel de emabil mușcăturele acestei uricîose insecte!

* * *

În cărțile biblice, cel puțin, puricele e socotit pe față ca dușman. Se țice că cerul,

pentru a pedepsi ómenii schimbă tóte bóbele de praf în insecte, care mâncară, cu in-cetul, pe cei mai vinovați. Din nenorocire, ađi nu numai pe vinovați 'i pișcă puricii!

Cei mai cinștiți ómeni dupě pământ, pot și dâșii, în uă nópte petrecută în un loc necurat, sau în o odae la hotel, să sufere, cu totul degéba, același supliciu!

Cricrid.

Deli Vizir și Ali Mitropolit.

(POVESTE).

Apoi, ei că fusese odată, nu e mult de a-tuncea, dar nici puțin n'ó fi, — că spunea bunicul lui tată meu, că iar fi spus un moș al lui bunicu-său, care o auđise de la stră-bunul tatei lui soclu-său, — ei-că fusese pe devale pe la Galați duoi turci calici, — cum is turcii de obicei, — și pe unul 'l chema Ali, iar pe cel-lalt Deli.

Acu, ei țineau mare negoț de plăcinte cu bostan compt, care pe vremea ceia era un mezelic rarita numai pentru boerii de soiu; câtă vreme ar fi ținut ei negoțu ista habar n'am, că de la un restimp nu li se mai trecea plăcintele și ajunseră amědoi mofluji.

Dacă vėđu și vėđu ei, că nu-i chip de mers împreună cu așa negoț, — că la altul nu se pricepeau nici ioc, — că de muncă mai groasă le era silă, — apoi hotărira să se despartă din tovarășia lor și să pornescă în lumea tótă, care încotro or vedea cu ochii.

Dis și făcut; ei s'au pus să vëndă cu ce putea țingirile și cele-lalte ciuheie ce mai-aveau pe lângă dâșii, și cu banii ce prinse pe dinsele, s'a hotărât să pornescă în tótă lumea unde ior îndrepta ochii.

Acu, Deli, care era ceva mai isteț de cât tovarășul lui, ce făcu ce drese că se porni deadreptul la Țarigrad. Aici plăcintele cu bostan copt n'aveau nici atâta trecere măcar ca la Galați. — Și era cât p'aci să rămăe lat de fóme pe malul mării, dacă un hógear mare nu se îndura să'l ia ușier la palatul lui. Státu Deli așa, închiděnd ușele, și ștergând papucii mosafirilor de colb, vreme de vr'ó patru cincii ani de ăile. Da norocul lui tot trebuia să'i vie odată, că dă! — ce dracu! așa'i era scris să fie...

Intr'ó ăi el vėđu că se face o mare adunare la stăpănușeu, de tot soiul de hogi, ule-malele, vizir și pașale, bei și agale, tot boerime turcescă de tótă mâna. De pe numărul papucilor ce 'i lăsase la ușă el pricepu că trebuie să fi intrat în odae stăpănului lui la vr'ó sută de cașete de ture.

Curios, ca tot omul, puse și el urechea la

borta cheii ca să asculte cam ce se vorbeșce, ce se plămădeșce pe acolo.... Și cum naiba făcu el, că numai de cât pricepu că ei vor-beau nici de una, nici de alta, ei curat ca să rěstórne pe Sultan, și să pue pe vizir în locul lui să fie sultan.

Tii! mămulică! dacă auđi Deli așa lucru, ce să facă el, ce să dreagă, ii plesni o năs-butie în cap! — Și numai de cât alergă la palatul Sultanului, dădu busta înăuntru și 'i spuse tot ce auđise. — De bucurie sultanul 'l pupă drept în bot, apoi chemă ienicerii lui și 'i trimese de făcu într'o clipă pilaf și harcea-parcea pe toți cei ce erau adunați a-casă la hógear; iar pe Deli il făcu nici una nici două, coscogemite vizir.

Când s'a văđut Deli vizir era cât p'aci cât p'aci să 'nebunescă! da n'a nebunit să-racu, că era dealmintrelea om de trebă, și de la lăsat Mahomet prost pe pământ, dar nu era plecat la păcat nici de cum.

D'apoi bine, că el nici nu știa să iscălěscă?... da l'a invětat Sultanul să 'si móie palma în cernělă și s'ó lipescă pe hârtie; — și așa 'și punea el turaua pe tóte scrisorile stăpănirii.

Tótă lumea vuea de vestea venirii lui Deli ca vizir... pân tóte colțurile lumii nu să vor-bia de cât de Deli-vizirul; și iar de Deli vizirul.

— Deli-vizir! bré! Deli-vizir! cine să fie acesta! — își ăise într'o ăi, bietul Ali, vechiul tovarăș mofluz al lui Deli, care ajunsese abia la Sulina, și 'și măncase de mult tot ce avusese la sufletul lui. — Bre! acesta trebuie să fie tovarăș a mé. — Gândul ăsta 'l muncea neconținut vro trei patru luni de ăile. Până ce într'ó ăi să hotărășce să pice în genuchi la dascălul de la giamia din Sulina să 'i facă o scrisóre la Țarigrad, ca să 'l întrebe pe Deli, dacă el îi Deli, tovarășul lui de mofluje.

Dis și făcut, și numai iacă că peste vr'ó lună îi vine un rěspuns de la Deli, de la Țarigrad că el 'i Deli, și că 'l așteptă să vie la dănsul, și trimite și două pungi de irmilici.

Cât te-ai scărpină dupě ureche Ali se hotărășce să plece la Țarigrad; să sui în corabie, și iacătăl ajuns la Deli vizirul.

Când il vede acesta, începu a se pupa ș'a se strânge în brațe, și iar se pupau și iar se strângeau, că gândeai că o să le iasă ochii la anândoi de atâta pupătură și strânsătură. Da dupě ce s'a mai liniștit Deli zise lui Ali:

— Bre! bine c'ai venit! 'mi trebuia numai de cât pe cine-va să'l fac mitropolit aici, — sau cum se cheamă pe acolo Seic-ul-Islam, — și nu am pe cine să fie așa vrednic. Da tu ai să fi fórte potrivit!

— Eu mitropolit?... bré!

— Păi să'nțelege, bré!

— Și crezi că aş putea, eu!.....

— Da eu bré! cum sunt vizir? bré!

Dacă auzi așa Ali nu mai avu încotro face, și se făcu mitropolit.

Trecu vr'o doi trei ani de atunci. O dată Deli și cu Ali mergeau în carêta lor pe ulița cea mare, când de odată iacă că trece un mort bogat pe drum. De odată Ali se scôlă și să dă jos din carêta și strigă să oprască mortu din drum. Oamenii cu mare mirare opresc mortul. Ali se apropie și i desvelește fața, apoi se plécă la urechea mortului, de 'i șoptește câte-va cuvinte; apoi vine și se pune iar în carêta alătura cu Deli.

Dacă vëdu așa, Deli îl întrebă:

— Cum se pôte bré! să faci așa lucru?! să opresci mortu în drumu, asta scrie păcat la coran, și bate Mahomet!

— Taci bre! că eu tocmai am spus mortului să ducă o veste bună lui Mahomet.

— Ce veste, bré!

— Iam spus că dacă cumva lui Mahomet 'i va veni gustu să întrebe cum merg lucrurile în țară la noi, să-i spue atunci numai atâta: că tu, Deli, ești vizir! și eu Ali, sunt mitropolit, ș'atuncea are să pricépă el nu se pôte mai bine, cum merg de bine tôte în țara noastră!

Dómne sfinte! că mulți Delii și Alii mai avem și în'acest veac, și dincóce de Dunăre, — numai că nici unul din ei nu îndrăsnese să șoptescă unde-va vr'o vorbă ca cea a lui Ali către Mahomet.

N. A. Bogdan.

DIN LOCALITATE

Domnul Theodor Vasiliu, fostul judecător de instrucție al Trib. R.-Sărat și în urmă mutat în'același post la Galați, a fost numit Președinte al Tribunalului R.-Sărat.

Am prîmit de la d-l Șef al circumscripțiunii VI a vamală, biuroul Itzkany, adresa No. 2940, prin care ni se arată că conform ordinului Direcțiunii Vănilor No. 17,633: *planșele colorate și litografiate ce se impozităză din Franția de „Gazeta Sătenului“ urmază a fi scutite de or-ce drept vamal.*

Deși de la Biuroul Vêrciorova n'am prîmit o asemenea încunoșciințare, dar suntem bine informați că onor. Direcțiune a vănilor, a dat și acelu biurou un asemenea ordin care nu e de cât uă invitare dată vameșilor români d'a respecta legea, care scuteșcă de drepturi vamale tipăriturile de or-ce fel.

Nu putem de cât d'a mulțumi d-lui Mi-

nistru de finance, care a ținut sêma de drêpta noastră cerere și n'a urmat precedentul fostului Ministru de finance colectivist, care nici nu se ocupa de reclamările ne-colectiviștilor.

Cum rămâne însă cu *ilegalele* taxe vamale percese de vameși? Ni se vor restitui cel puțin cea de deunădi, căci despre cele din trecut nu mai cerem nimic?

Primarul comunei Boldu, d-l Titu Plopenu, s'a găsit, în raionul acelei comuni, în ziua de 19 Maiu, mort sub uă căruță răsturnată și plină cu mălaiu.

În nóptea despre 21 Maiu, pe la orele 12, dupe plecarea d-lui I. G. Ciurea de la moșia sa Fotinul spre a lua trenul accelerat pentru Focșani, niște tâlhari s'au introdus în odaia de mâncare, deschidënd ferestrele prin spargerea unui gém și scóterea unui fer prin ajutorul unui cuțit, care sa găsit, au spart un dulap, din care au furat mai multe scórte de casă. Din odaie au mai furat: un revolver, una curea nouă de 22 metri lungime, una blană de picere, care conține 14 pei de vulpe, avënd fața de postav roșu, iar în prejurul postavului era cusut uă bandă de postav roșu în lățime ca de patru degete, douë rânduri de haine de stofă nêgră și civit și haine de vară albe și mai multe mărunțisuri.

A doua zi diminêta ómenii d-lui Ciurea au și făcut cunoscut Primarului, care a raportat la sub prefectură, însă nici până ađi nu sa luat nici uă dispoziție de constatare de către administrație.

Acela care va descoperi pe furi cu obiectele furate are din partea d-lui Ciurea, un premiu de 200 lei noi. A se adresa d-lui I. G. Ciurea R.-Sărat.

Consiliul comunal s'a disolvat. Astă zi 4 Iunie la orele 2½ p. m. au depus jurământul următoarele persoane, cari compun comisiunea interimară a comunei R.-Sărat, recomandatã de d-l Prefect Negulescu:

D-nii Ghiță Lupan, Ghiță Gealep, Ión Mihăescu, Alecu Orășanu, G. A. Mărgăritescu, Enache Zamfirescu și Iosef Orovénu.

D-l Prefect Negulescu a cerut și obținut următoarele schimbări în administrația jud. R. Sărat:

D-l Căpitan în retragere G. Theodosescu s'a numit subprefect la plasa Marginea de sus în locul d-lui Ión Dimiu.

D-l Ioan Dimiu, fostul subprefect al acelei plăși, s'a transferat la plasa Grădiștea.

Suntem informați că se vor face și alte schimbări.

Procesul de delict electoral, petrecut cu ocaziunea fóstelor alegeri de deputați, s'a amânat pentru sesiunea viitoare, din cauza lipsei de jurați, cari au fost chiar amendați.

Colectiviști dați în judecată pentru bătăi etc. la alegeri, și au pus toate silințele pentru a nu se completa curtea.

Timpul călduros și calm a revenit. De la jumătatea zilei de 1 Iunie, n'a mai fost nici ploaie, nici furtună, spre marea bucurie a agriculturilor. **X.**

DIN ȚARĂ

Uă telegramă din Potsdam, sosită în București, cu data de 15 Iunie stil nou, confirmă mórtea împăratului Germaniei la orele 11 dimineața.

Mórtea împăratului Germaniei e un eveniment de o mare gravitate și din disparițiunea acestui suveran iubitor de pace și progres, cine știe ce consecinți grave vor decurge

Acest suveran a domnit trei luni. Coróna împăratés-că ce 'i reveni la 9 Martie trecut prin mórtea lui Gul-lom, fondatorul imperiului german, 'i fu uă cunună de spini. Cu tótă energia sa nu putu rezista crudei sale boli de larinx și muri, spre marea tristeță a iubitórilor de pace.

Eri, la alegerea colegiului I-ii al Capitalei, pentru consiliul comunal, alegătorii avéu a alege între cele 4 liste ce se prezentasera; a opozițiunei unite, a unui grup de comercianți, a d-lor N. Fleva și a colectiviștilor.

Lista opozițiunei unite a reușit, iar votarea s'a petrecut în linișce. Acéstă listă e compusă ast-fel și a fost votată de 1396 alegători:

Dimitrie Brătianu, General I. Florescu, G. Vernescu, Em. Protopopescu Pake, Leonida Paciurea, Vintilă Rosetti, Dim. Naumescu, I. Alexandrescu, Efreim Gherman, Al. Rieșanu, Valerian Ursianu, profesor, Al. Hrisoscoileu, P. Grădișteanu, Dim. Petrescu, profesor, Anghel Dimitrescu, profesor, Dr. Severénu.

Lista colectiviștă n'a obținut de cât 706 voturi, a d-lui Fleva și a societăților comerciale și industriale 267, a grupului de comercianți 133. S'au anulat 34 voturi.

Votanți au fost 2536 din 4672 înscriși, adică un mare număr de alegători cari au luat parte la votare.

D-l Dumitru Brătianu, a cărui nume figura, în capul listei opozițiunei unite și a grupului de comercianți, a obținut 1529 voturi, D'asemenea d-l Protopopescu Pache care figura în ambele aceste liste.

D-l Vintilă Rosetti a cărui nume se afla pe lista opozițiunei unite și a societăților unite, a obținut 1650 veturi.

Colectiviștii și iau răsplată ce merită!

Ași se face alegerea pentru colegiul al 2-lea. E probabil că următórea listă a opozițiunei unite va reuși cu mare majoritate. D l Fleva și a retras lista.

N. Blarenberg, C. Boerescu, N. Filipăscu, G. Paladi, C. Récianu, N. Vrăbiescu, Niță Șoimescu, Cristofi Cerleati, I. Brătescu, Dim. Economu, Sava Vasiliu, I. Rîmnicénu inginer, N. Hagi Stoica fiul, Al. G. Ionescu bancher, D-r Ștefănescu-Sache.

Diarele din București ne dau următórea șcire relativă la răscolle țărănești.

„D-ni V. G. Mortzun, din Roman și I. Nădejde din Iași, precum și d-na Margareta Jecu din Focșani sunt citați înaintea judecătorilor de instrucție respectivi sub inculpare de agitatori ai țeranilor.“

Am dis, și repetăm, că e de dorit ca să se afle de toți cine sunt cei ce au îndemnat pe săteni la acea nechibzuită răscolă și să fie pedepsiți cu asprime.

Asupra acestei cestiuni lumina încă nu s'a făcut și — or de unde ar fi venit și or prin cine ar fi fost făptuită — e de datoria guvernului și Parchetului a ne-o spune, fără întârziere, precum datóre sunt vi-tórele Camere a aduce îndreptările ce trebuiesc făcute clasei țărănești și pe care „Gazeta Sătenului“ le-a semnalat în anumite studii, publicate în acești 5 ani și cari — ași — sunt cerute de tótă lumea iubitoră de adevăr.

Uă persónă care sosi acum din Focșani ne spuse că ași la 12 ore din zi, orașul Focșani și împrejurimile sale a fost bătuit de furtună și grindină, care era așa de mare în cât spărgea și gémurile.

Unele vii au fost stricată de grindină.

X.

Cu acest număr toți cetitorii noștri priimesc doué planșe — trase pe aceeași colă — cu reproducțiunea a doué tablouri cari au fost mult prețuite la Expositițiunea de Bele-Arte din Paris, din acest an:

1) *Uă serbătóre în familie*, tablou de d-l A. Diefenbach. Pictorul animat de un sentiment de familie fórte laudabil, ne dá serbarea unui mic băețel, care se minunează în fața unui cozonac mare ce 'i-l presentă soră-sa și pe care ar avea poftă să'l înpartă cu un cățeluș care póte și el serbéza vr'o aniversare.

Acest tablou expus la Salon la No. 848 e fórte moral.

2) *Tinéra fată desinând în uă saia de sculptură de la Louvre*, tablou expus, sub No. 471, de d-l, Henri Cain.

Pictorul ne face să vedem salele Renaissance, de la Louvre, în care uă fată artistă, cu înfăcișarea fórte cuminte, desinéză după uă sculptură, în mijlocul solitudiniei pe care uă tulbură numai pasul pădătorului — din sala de alături.

Buletin Comercial.

In portul Brăila în zilele de 1—3 Iunie s'au făcut următórele cumpărări:

Felul	Hectol	Libre	Prețul	Observații
Grâu	1500	60 1/4	9 90	Caic
"	900	60 1/4	10 15	"
"	6100	60 3/4	10 30	Șlep
"	7200	59 3/4	9 35	"
"	3300	59 1/2	8 85	"
"	2000	61	9 90	Caic
Porumb	1700	60	7 55	"
"	1500	60	7 —	Mag.
"	6200	60	7 55	Șlep
Ôvės	1200	7 1/2 kl.	7 —	Mag.
Orđ	900	47 1/2	4 50	"

MISCELLANEA

FUMIVORUL-VENTILATOR BECKER.

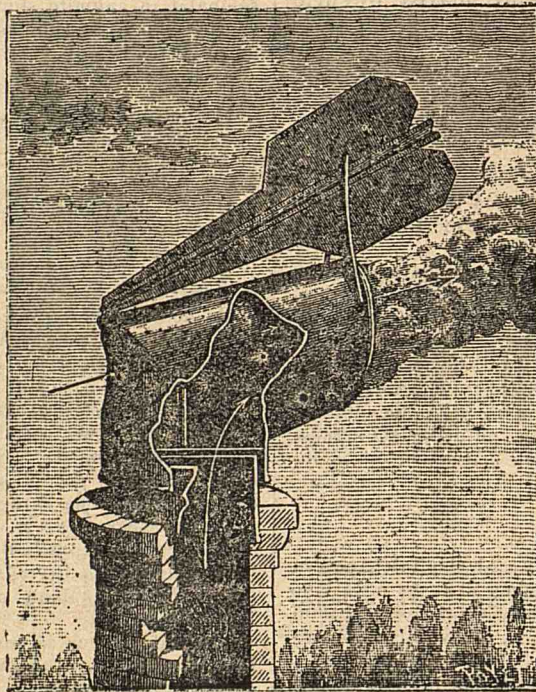
Neajunsurile pricinuite de sobele acelea care nu trag, sunt cunoscute mai ales de locuitorii acelor odăi a căror hórne sunt jóse și cu deosebire pe timp de furtuni și ploii, când e nevoie d'a se deschide ferestrele sau ușele pentru a restabili în sobă uă aspirațiune, sau tragere, a sobei.

Causele cari pricinuesc aceste neajunsuri nu sunt numai acelea cari isvorăsc din reaua construire și întreținere a sobelor, dar și altele cari nu se pot înlătura prin reparațiunea sobelor și curățirea lor și a hórnelor.

Cum or-ce bun îngrijitor al locuinței sale, n'ascăptă să vie érna pentru a face îndreptările trebuincioase locuinței sale, le recomand noul aparat fumivor-ventilator al d lui Becker, prin ajutorul căruia se asigură uă tragere regulată și sigură, chiar la acele cupțiore cu burlóe lungi și aprópe orizontale destinate pentru încălzirea florărielor, și chiar pentru ventilarea diferitelor locuințe, grajdurelor și privăților.

Gravura relativă din'această pagină e ast-fel dispusă pentru ca aparatul se pótă a se construi lesne de un bun tinichegiu ferar.

Aparatul se pune în vârful coșului de fum sau de ventilare; el se învârtese dupe bătea vântului, care pătrunde prin uă deschidătură, pentru a eși pe cea alta mai mare împreună cu fumul sau cu gazele nesănétóse, producând uă aspirațiune în coș care ajută tragerea cu atât mai mult cu cât vântul suflă mai tare.

aceeași formă lungăreță de tinichea, pui ca vr'o mână de azotat de amoniac și umpli cofa pe trei sferturi cu apă. Acéstă apă, răcitóre, devine fórte rece prin topirea sărei de azotat de amoniac în apă și comunică răcéla or-cărei sticle cu apă de bėut ce s'ar scufunda în 'acel lichid rėcitor.

Sarea se póte întrebuița de mai multe ori, dacă se tórna în străchini acea apă cu azotat de amoniac, ce rămâne în fundul lor dupe ce se evaporéză apa.

UĂ BUNĂ INTREBUIȚARE A AȘCHIELOR DE LA RÊNDEA. Când se construiesc case sau se reparéză dușumelele, se adună mari grămeți de asemenea așchii provenite de la geluirea scândurelor și diferitelor lemne.

Mai tot-d'a una aceste așchii se aruncă sau se lasă pe loc a se risipi.

Un inginer ne spune că asemenea așchii de la rėndea pot a se întrebuița cu folos pentru înlăturarea sonorității pardoselelor, despărțiturilor de scânduri, fără d'a le îngreua, precum se întâmplă de obicinuit prin întrebuițarea materiilor grele precum pământ etc.

Aceste așchii se vără în uă varniță plină, în care se mai adaogă un chilogram de clorur de zinc la hectolitrul de var.

Se lasă a se usca și se așeză bine sub scânduri. Cu acest mod nu numai că se împedică propagarea sunetului, dar și șórecii nu 'și mai pot face cuiburi sub scânduri și încă și mai puțin diferitele insecte, apoi e și unul din cei mai energici desinfecțatori cari va opri producerea diferitelor isvóre de fermenturi nesănétóse.

RĂCIREA APEI FĂRĂ AJUTORUL GHETEI. În timpul căldurilor apa rece de bėut nu numai că e plăcută dar și trebuincioasă.

Prin ajutorul următorului mijloc poți a 'ți procura apa rece fără să ai ghetărie, beciuri sau puțuri adânci și isvóre rėcoróse.

Cumperi de la vr'o drogherie azotat de amoniac. În o cofă, sau mai bine în un vas de

POMADĂ ÎN POTRIVA MĂTREȚEI ȘI CĂDEREI PÉRULUI. Amesteci 60 gr. măduvă de bou purificată cu 30 gr. ricin sau și mai puțin pentru vară, când pomada trebuie a fi mai tare și 10 gr. tinctură de benzoe (Benjoin) ce se găsește la or ce spițerie. După ce încăldești fórte puțin, o amesteci până se răcește.

Un econom român.